

ANTIFAŠISTI SVIH ZEMALJA

Istorijska Antifa imala je ideološku osnovu u socijalizmu i komunizmu, dok savremene grupe uključuju razne levičarske tendencije usmerene na borbu protiv ekstremne desnice, rasizma, neofašizma i drugih oblika diskriminacije, uključujući prava manjina i LGBTQ+ zajednice

Američki predsjednik Donald Tramp ozbiljno se okomio na Antifu. I dok se njegova administracija obračunava sa antifašistima i nastoji da ih proglasi teroristima, populistički režimi i desničarske grupe širom svijeta koriste priliku da Antifu, odnosno antifašiste, prikažu kao fašiste koji udaraju direktno na slobodu govora i svojim nasilnim akcijama navodno podrivaju demokratske poretke širom svijeta.

Šta je zapravo Antifa i kako je došlo do toga da se antifašisti proglašavaju fašistima?

ŠTA JE ANTIFA?

Antifa je skraćenica od riječi "antifašista" i ne odnosi se na jednu organizaciju. To je krovni termin koji obuhvata decentralizovani ljevičarski pokret širom svijeta čiji članovi svoje aktivnosti zasnivaju na antifašizmu i antinacizmu, odnosno borbi protiv ekstremne desnice u modernom dobu. Pokret je sastavljen od autonomnih grupa i aktivista bez centralizovane strukture i formalnog vođstva, a aktivnosti koje sprovode variraju – od političkog aktivizma i mirnih protesta, do pojedinih slučajeva kada su korišćene nasilne metode.

Korijeni Antife sežu do političkih prilika u Njemačkoj dvadesetih godina prošlog vijeka, odnosno perioda Vajmarske republike (1919–1933). Ova krhka tvorevina nastala nakon Prvog svjetskog rata nije uspjela da obezbijedi i sačuva konzistentnu vlast. U toj dubokoj društveno-političkoj krizi počele su da niču razne ekstremno desničarske organizacije, koje su kulminirale usponom nacizma. Paralelno sa

usponom desnice nastajale su i različite lijevo orijentisane, komunističke, socijalističke i anarhističke organizacije koje su se organizovano suprotstavljale nacistima. Antifa u Njemačkoj brutalno je uništena 1933. godine, nakon što su Nacisti poslije paljenja Rajhstaga preuzeli potpunu vlast.

Antifa je značajnu ulogu odigrala u Španskom građanskom ratu (1936–1939), gdje se široki front antifašističkih organizacija borio protiv fašističke diktature generala Franciska Franka. U decenijama nakon Drugog svjetskog rata fašizam je bio istrebljen u Evropi (izuzev Španije i Portugala donekle), ekstremna desnica marginalizovana, a socijalisti i komunisti bili na vlasti u nekim državama – stoga je Antifa kao pokret pacifizirana.

U kasnijim decenijama prošlog vijeka, naročito od 1970-ih i 1980-ih godina, Antifa je doživjela obnovu u nekim evropskim zemljama, kao odgovor na pojavu neonacističkih i supremacističkih grupa, posebno u Njemačkoj i Velikoj Britaniji.

Međutim, postoje razlike između istorijske i savremene Antife, prije svega u strukturi, ideološkom fokusu, ali i samom kontekstu u okviru koga djeluju. Istorijska Antifa je više bila organizovana kroz političke partije, sindikate i formalne organizacije, dok je savremena Antifa decentralizovana i bazira se na mreži autonomnih grupa. Dalje, istorijska Antifa imala je jasnu ideološku osnovu u socijalizmu i komunizmu, dok savremene grupe uključuju razne ljevičarske tendencije usmjerene na borbu protiv ekstremne desnice, rasizma, neofašizma i drugih oblika diskriminacije, uključujući prava manjina i LGBTQ+

zajednice. Na kraju, istorijska Antifa je prvenstveno djelovala u Evropi, dok savremene grupe djeluju globalno, posebno u SAD, kao odgovor na savremene oblike desničarskog ekstremizma i socijalne nepravde.

TRAMP PROTIV ANTIFE

U Sjedinjenim Američkim Državama Antifa postaje vidljivija ranih 2000-ih godina, u vidu decentralizovanih grupa koje se aktivno bore protiv rasizma, fašizma i desničarskog ekstremizma. Međutim, u etar ulazi nakon Trampove prve pobjede na predsjedničkim izborima 2016. godine i ultradesničarskog skupa u Šarlotsvilu 2017. godine, kada je došlo do sukoba između desničara (okupljenih u znak protesta zbog uklanjanja statue konfederacijskog generala Roberta Lija) i kontrademonstranata.

Poslije nereda koji su izbili u SAD zbog ubistva Džordža Flojda 2020. godine, samo-

unutrašnjeg arhineprijatelja svojoj populističkoj i krajnje konzervativnoj vladavini, Tramp Antifu naziva "bolesnom i opasnom radikalno lijevom katastrofom" i pospješuje teoriju zavjere da Antifa stoji na putu njegovog sna – "make America great again". Prema pisanju "Gardijana", od 1975. godine do danas, u SAD je zabilježeno skoro sedam puta više napada sa smrtnim ishodom koji se pripisuju desnim nego lijevim ekstremistima.

Ali ako Antifa ne postoji kao organizacija, već predstavlja globalni pokret okupljen oko iste ideje, da li su onda i samoprogllašeni pojedinci koji pribjegnu nasilnim metodama, uključujući atentate, predstavnici Antife? Naravno da ne. Kako piše "Gardijan", Europol u svom izvještaju o terorizmu za 2024. godinu ne koristi termin Antifa, već navodi nasilne incidente "ljevičarskih i anarhističkih ekstremista".

Ipak, Trampova administracija se ne slaže sa tim. U saopštenju Stejt departmenta iz sredine septembra navodi se da će pripadnici nasilnih Antifa grupa iz Njemačke, Italije i Grčke – Antifa Ost, Neformalne anarhističke federacije/ Međunarodnog revolucionarnog fronta (FAI/ FRI), Revolucionarne klase samoodbrane i Oružane proleterske pravde biti označeni kao "posebno određeni globalni teroristi".

Na Trampov poziv u borbu protiv antifašista odgovorili su Viktor Orban, većinska partija u holandskom parlamentu, kao i jedna ekstremno desničarska grupa u Evropskom parlamentu.

ANTIFA KOD NAS

Istorijski gledano, Antifa u Srbiji, odnosno Jugoslaviji, počiva na tekovinama Narodnooslobodilačke borbe. Ta Antifa bila je okupljena oko Komunističke partije Jugoslavije. Iako se na postjugoslovenskom prostoru često ističe "antifašistička tradicija", društveno-politička dešavanja u protekle tri decenije ne idu joj baš u prilog. Savremena Antifa u Srbiji i na Balkanu generalno,

nije ni približno ista kao američka ili Antifa u pojedinim evropskim državama poput Njemačke i Grčke.

Uspon nacionalističkih tendencija, samim tim i jačanje desnice, kao i istorijski revizionizam koji se sprovodi već više od dvije decenije u velikoj mjeri su marginalizovali Antifu, pogotovo kao neformalnu mrežu ljevičarskih organizacija, sindikata, grupa i inicijativa. Tako je danas, nažalost, zvanično zastupljena retorika o dva antifašistička pokreta, a zvijezda petokraka izjednačena sa kokardom. Desničari, uključujući onaj ekstremni dio u kome se mnogi ne libe da prigrabe elemente fašizma, mnogo su organizovaniji i ujedinjeniji nego lijevi spektar. Dobar primjer tome su skupovi koje organizuje ekstremna desnica, poput pomena kvislingu Milanu Nediću – odgovor antifašista u vidu kontraskupa uglavnom je skroman ili nikakav.

Ljevičarska mreža u Srbiji, sem intelektualaca okupljenih oko nekolicine fakulteta, malobrojna je i rastrkana na više manjih socijalističkih i anarhističkih organizacija i pokreta, koje niti su vidljive, niti imaju neke zapaženije aktivnosti. Izuzev pojedinačnih primjera poput organizacija koje se zalažu za socijalnu pravdu, ljevičarska mreža u Srbiji nikada nije evoluirala u značajniju pokretačku snagu u društvu.

Kako se kod konzervativnih režima Antifa odomaćila kao "lijeva pošast", tako su i prorežimski mediji više puta pisali da Antifa kontroliše "blokade" u Srbiji. Argumenata za ovo, naravno, nema, a pomenuti mediji vezu između studentskih blokada i Antife vide u sporadičnim grafitima i nekolicini socijalistički nastrojenih profesora sa Filozofskog fakulteta.

Trampova administracija i njeni evropski sljedbenici mogu proglasiti teroristima pojedinačne organizacije, ali ne mogu uništiti Antifu jer ona ne postoji kao organizacija. Antifa je globalni pokret zasnovan na ideji i svaki pojedinac, antifašista, može biti Antifa.

FILIP MIRILOVIĆ



proglášeni Antifa aktivista Majkl Rajnol ubio je člana ultradesničarske grupe iz Portlanda. Tajler Robinson, mladić koji je izvršio atentat na konzervativnog aktivistu Čarlija Kirka, odmah je doveden u vezu sa Antifom, između ostalog i zbog natpisa na čaurama koje je koristio, "hej, fašisto, hvataj" i stihovima legendarne pjesme italijanskih partizana *Bella Ciao*, nezvanične himne Antife. Međutim, iako neke Antifa grupe koriste nasilne metode, pomenuti incidenti se odnose na samoproglášene aktiviste za koje nikada nije utvrđeno da pripadaju nekoj formalnoj organizaciji.

Među američkim desničarima široko je zastupljena teorija da ljevičarska mreža predvođena Antifom pokušava da potkopa SAD, slobodu govora i pravo na nošenje oružja. Tražeći